SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCIX. No. 248. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 31, 1992. CENTS 25 ЦЕНТІВ · ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 31-го ГРУДНЯ 1992. Ч. 248. РІК XCIX.

ВІДБУВСЯ ПЕРШИЙ З'ЇЗД ПЕДАГОГІВ

Київ (УНІАР). — Тут минулого тижня проходив з'їзд педагогічних працівників України.

З доповіддю „Україна XXI століття: державна національна програма „Освіта" виступив міністер освіти України Петро Таланчук. Він підкреслив, що система освіти України тепер перебуває у кризовому стані. Національна програма „Освіта" має визначити стратегію освіти в Україні на десять років і тактику радикальних змін і форм навчання.

Перший віцепрем'єр України Ігор Юхновський у своєму виступі порівняв сучасний стан України із ситуацією в Японії після атомного бомбардування. Звертаючись до проблем освіти, віцепрем'єр сказав: „Нас не цікавить скільки ви випустите учнів, нас цікавить, — яких ви випустите учнів".

Члени донецької делегації запропонували розглянути питання, не передбачені порядком денним з'їзду. Вони вимагали надати реґіонам право на випрацювання реґіональної системи освіти з врахуванням місцевих соціяльно-економічних умовин і „не напружувати ситуацію бездумним прискоренням українізації донецького реґіону".

На з'їзді ухвалено резолюцію, у якій визначено три взаємопов'язані стратегічні завдання освіти. Це докорінна реорганізація існуючих навчальних закладів для тих, хто навчається тепер, підвищення або набуття нової кваліфікації для тих, хто вже має освіту, створення школи майбутнього для тих, які прийдуть на навчання в найближчих роках.

Амбасадор Мадярщини відвідав Закарпаття

Закарпаття (УНІАР). — Амбасадор Мадярщини в Україні Іштван Варґа відвідав Закарпаття. Він ознайомився з діяльністю першого в Україні консульства в Ужгороді, зустрівся з керівниками Міської Ради, з членами Президії Товариства угорської культури Закарпаття. Зустрічався він з перставником Президента в области Михайлом Країлом і відвідав Берегівський район, більшість меш канців якого — угорці.

Загалом на Закарпатті проживає 160,000 угорців.

У Києві вводять медичне забезпечення

Київ (УНІАР). — Державна адміністрація Києва затвердила склад групи осіб для розроблення науково-економічного обґрунтування переходу системи охорони здоров'я столиці на бюджетно-забезпеченеву систему медицини.

На думку фахівців, ця форма медичного обслуговування є проґресивнішою, ніж існуюча державна, оскільки передбачає дотації з фондів підприємств, де працюють забезпечені робітники та службовці. Водночас, бюджетно- забезпечення система медицини є переходом і пом'якшувальною формою соціяльного захисту громадян на шляху до платної медицини.

Хочуть мати дві державні мови

Харків (УНІАР). — Тут відбулися збори прихильників Громадського Конґресу України, в яких взяли участь майже 200 делеґатів. Темою зборів була „Політична ситуація в Україні". В цьому контексті розглядалися питання економічного розвитку та національної леґальної проблематики.

Щоб запобігти розмежуванню цих питань, члени конгресу не допустили на збори членів Української Республіканської Партії та інших громадських об'єднань. За перепустками пильно стежили змопівці. Тому не дивно, що одностайно було ухвалено звернення до Верховної Ради України, в якому члени конгресу пропонують ввести дві державні мови — українську та російську, відновити передавання радіопрограми „Маяк" та не допустити до скасування передач з Останкіно.

Україна вияснює своє становище щодо ядерної зброї

Москва. — У вівторок, 29-го грудня, Константин Грищенко, який є офіційним представником українського уряду в російській столиці, заявив, що на знищення запасів ядерної зброї згідно з договором, другим з черги, про обмеження ядерних озброєнь, Україна потребує до 1.5 біл. дол. Республіка розраховує на фінансову допомогу Заходу. З'єднані Стейти пообіцяли надати на реалізацію цієї програми 175 міл. дол.

Крім того, Україна плянує дістати від Заходу певну компенсацію за дуже цінні радіоактивні компоненти ракет, і найголовніше — тверді ґарантії своєї національної безпеки. У випадку недотримання цих умов український парлямент не ратифікує договору про зменшення стратегічних озброєнь, підписаний президентом уже неіснуючого Совєтського Союзу Михайлом Горбачовим і президентом З'єднаних Стейтів Дж. Бушем. Цей договір передбачав, що СССР і ЗСА зменшать свою ядерну зброю на третину протягом семи років.

Україна має 176 міжконтинентальних ракет з 1.200 набоями і є за силою третьою ядерною державою після Росії і З'єднаних Стейтів. В часі розпаду СССР було досягнуто міжнародної домовлености, що Україна, Казахстан і Білорусь повинні часково ліквідувати, а частково вивезти в Росію свою ядерну зброю.

Тим часом політична ситуація докорінним чином змінилася. Молода українська держава має перед собою багато невідкладних внутрішніх завдань. Саме тому Константин Грищенко сказав у Москві, що гроші, навіть якби потрібна сума надійшла в один день не вирішать справи моментально „Спочатку миповинні стабілізувати економічне становище в нашій країні", — підкреслив український представник.

О. Слободяник і ансамбль „Нова" виступлять в Морріставні

Морріставн, Н.Дж. — Історичне американське місто Морріставн, Н.Дж., зустрічатиме Новий рік імпозантним, широко закроєним мистецьким фестивалем під назвою „Перша ніч". Традиція „Першої ночі" почалася вперше в Бостоні 1976 року і поширилася по Америці й Канаді, дійшовши навіть до Гонолюлю.

Розпічнеться „Перша ніч" в Морріставні в центрі міста — парку „Ґрін" 31-го грудня о год. 6:45 церемонією „освітлення" початку нового року. Відтак, в центрі міста в різних святинях та концертових залях від год. 7-ої до 11:45 відбуватиметься 12 різнонаміттєвих програм танків, театру, клясичної і сучасної музики, візуального мистецтва тощо. Серед відомих містець ких ансамблів виступить ансамбль камерної музики „Нова".

Запрошено взяти участь у фестивалі українського піяніста Олександра Слободяника, який гратиме речиталь о год. 9:45 і 10:45 в презбитеріянській церкві. Подаючи інформації про цей фестиваль, газета „Стар Леджер" назвала піяніста „росіянином", що відтак спростувала.

По додаткові інформації в справі виступу О. Слободяника можна телефонувати на число (201) 539-4937.

Відбудеться радіоавдиція про Українське Різдво

Ліберті, Н. Й. — Місцева радіовисильня, яка часто передає інформації та авдиції про Україну, буде мати в дні 6-го січня 1993 року одногодинну передачу про Українське Різдво від год. 6:30 до год. 7:30 вечора. Радіовисильня находиться на хвилях 95,9 FM WVOS.

Постійний співробітник радіовисильні мистець Зенон Голубець, як минулими роками, так і цього перечитає вибір з українських різдвяних оповідань, розкаже про сучасний стан в Україні і передасть вибір із колядок та щедрівок, що їх награно в Україні.

Ціла майже передача буде англійською мовою, щоб американська публіка могла прислухуватись та дістати відповідні інформації про Україну.

Як відомо З. Голубець вже від довгих років працює також для українських радіопередач і тим ширить добру та точну інформацію про Україну для слухачів неукраїнців. Як інформує він, саме радіостанція WVOS запрошує його тепер часто на розмови про події в Україні або просить його робити про ці події відповідні коментарі.

Такі інформації для слухачів радіовисильні WVOS надзвичайно важливі тому, що радіовисильня тепер посилила хвилі і можна її слухати не лише в найближчій околиці, але також сягає вона аж до східної Пенсильванії.

Корисна інвестиція УНСоюзу

Джерзі Сіти, Н. Дж. (Н. Н.). — У вівторок, 22-го грудня 1992 року, до Головної Канцелярії Українського Народного Союзу завітали представники Управ 214-го Відділу УНС і УСВТ „Чорноморська Січ" з Ньюарку, Н. Дж. — Олег Колодій і Омелян Твардовський.

Головний предсідник УНСоюзу У. Дячук з приємністю приймає нові аплікації молодих спортовців від О. Колодія (посередині) і О. Твардовський.

На початку обидвох гостей прийняв в своєму б'юрі головний секретар УНСоюзу Володимир Сохан, а після того в б'юрі головного предсідника УНСоюзу Уляни Дячук в приявності головного редактора „Свободи" Зенона Снилика, обидва спортові активісти відбули коротку, але дружню розмову. Основною темою тієї розмови, були справи молоді й дорості, їх активність в діючих молодечих і спортових організаціях і взагалі в українській громаді.

На закінчення цієї зустрічі О. Колодій, новий організатор 214-го Відділу УНС, передав на руки У. Дячук 15 аплікацій нових членів, тобто усіх своїх підопічних юних футболістів та їх провідників. Цим гідним уваги, актом успішно завершилися попередні домовлення, згідно з якими УНСоюз перейняв основне спонзорство тієї юнацької футбольної дружини „Ч. Січі", змагуни якої, в свою чергу, разом із своїм тренером і провідником стали членами УНСоюзу.

Як відомо Український Народний Союз кожнорічно інвестує в українську громаду і останньо в Україні поважні суми грошей. Щедро допомагає УНСоюз теж і українським спортовцям.

Цю нову інвестицію УНСоюзу до спонзорства юнацької футбольної дружини „Ч. Січі" можна з певністю назвати корисною, цим разом для обидвох сторін.

ПРОХАЮТЬ ДОПОМОГИ

Красноперекопське (УНІАР). — Редакція першої україномовної газети Криму „Кримський Вісник" звернулася до громадян України, керівництва держави, політичних, громадських і бизнесових організацій із закликом підтримати своїми пожертвами газету. Редакція закликає не дати загинути першому українському часописові Криму.

Робиться нова спроба вреґулювання кризи в Боснії

Женева, Швайцарія. — Тут під егідою ООН відбуваються консультації лідерів трьох національних гро мад Боснії і Герцеговини. Обговорюються плян, що його запропонували в кінці жовтня колишній державний секретар ЗСА, а нині спеціяльний посланник ООН Сайрус Венс і уповажений Економічної спільноти лорд Овен. Мова йде про поділ республіки Боснія і Герцеговина на сім або десять автономних республік. У переговорах беруть участь президент Хорватії Франьо Туджман, президент Союзної республіки Югославії Добриця Чосіч і голова президії Боснії і Герцеговини Алія Ізетбеґовіч.

У вівторок, 29-го грудня, на двосторонніх консультаціях досягнуто відносного прогресу. Генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос-Ґалі, який перебуває тепер в Женеві, зустрівся напередодні з Чосічем, Туджманом і Ізетбеґовічем. Дізнавшись, що боснійські мусулмани збираються в Сараєві сили для прориву блькади міста, генеральний секретар висловив побоювання, що заплянований наступ негативно відіб'ється на успішному завершенні переговорів, які почалися. У відповідь на це один з учасників переговорів Б. Бутроса-Ґалі з боснійською делеґацією сказав, що контрнаступ з метою прориву блькоади буде відкликано, якщо серби до кінця цього тижня погодяться з пляном С. Венса і лорда Овена.

Із Лондону надійшло повідомлення, що віцепрезидент Боснії і Герцеговини Іджуп Ґаніч в інтерв'ю Бі-Бі-Сі звернувся до Спільного ринку і ООН з пропозицією призначити крайній термін для виконання лондонських домовленостей, а в противному разі почати воєнні дії силами міжнародної спільноти. І. Ґаніч обвинуватив Захід у потуранні сербам, в результаті чого його республіка опиняється щораз у більшій кризі. Він сказав, що якщо рішення про інтервенцію не буде прийняте, то боснійці загинуть за свободу зі зброєю в руках.

Вміжчасі сербський парлямент проголосував вотум недовір'я прем'єр-міністрові Мілянові Панічеві, який тиждень тому програв у виборах на президента Сербії.

РІЗДВЯНА ПЕРЕДАЧА В ПАРМІ

Парма, Оґайо. — В середу, 6-го січня 1933 року, на Свят-Вечір за юліянським календарем український православний собор св. Володимира в Пармі, Огайо, передаватиме надзвичайну радіопрограму. Ця передача для тих, які не мають нагоди відвідати церковні відправи, передаватиметься із станції WRMR 850 AM від 9-ої до 10-ої год. вечора. Отець протопресвітер Степан Ганкевич, парох-емерит, та отець парох Іван Наконечний пересилатимуть привіти. Також будуть традиційні коляди.

Різдвяні відправи у Соборі св. Володимира в середу, 6-го січня, год. 7:30 вечора, Велике Повечір'я та Утреня. Різдво, 7-го січня, Божественна Літургія, год. 9:30 рано. В неділю, 10-го січня, о годині 10-ій, на Літургії співатиме хор „Бла говість" з Києва. По Святій Літургії хор співатиме концерт колядок у парафіяльно му центрі. Влаштовує виступ бібліотека св. Володимира.

У СВІТІ

ЧЕСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ більшістю голосів затвердив конституцію Чеської Республіки, тим самим формально підтвердивши неминучий розділ Чихо-Словаччини. В документі зазначається, що республіка є демократичною державою, занованою на повазі прав і свобод людини. Керівником держави є президент, якого вибирають обидві палати парляменту на п'ять років.

ПАРЛЯМЕНТ БІЛОРУСІ відкинув законопроєкт уряду про вільні економічні зони. Згідно з концепцією його авторів, ті зони могли активно приваблювати закордонні інвестиції. Ніхто не очікував, що дане питання викличе такі бурхливі дебати. Противників ідеї вільних зон виявилося серед білоруських законодавців більше. Головний їхній контраргумент полягав у тому, що вільні економічні зони насправді будуть державами в державі і тому зруйнують й без того кволу загальнонаціональну економіку.

ЧИСЛО АРЕШТОВАНИХ в Індії керівників і активістів п'яти заборонених громадських організацій і політичних партій — трьох індуських і двох мусулманських — досягнуло 2,660 осіб. Арешти є продовженням відповіді уряду на безпорядки, що почалися з зруйнування старовинної мечеті Бабура в місті Айодгья, а закінчилися вбивством понад тисячі людей з обох ворогуючих сторін.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР Колюмбії підписав наказ на арешт керівника колюмбійської кокаїнової мафії Пабльо Ескобара. На цей ра Ескобара, який втік з тюрми 22-го липня ц. р., звинувачують в організації вбивства кандидата на пост президента країни Люіса Ґаляна і видавця газети Гілярмо Кано, а також понад 60 поліціянтів.

В ПОНЕДІЛОК, 28-ГО ГРУДНЯ, у філіппінському місті Кармен озброєні злочинці увірвалися в будинок, де проходила зустріч католицького духовенства і застрілили 18 священиків. Відтак терористи відібрали у місцевих мешканців харчі і худобу, забравши її з собою в гори. Філіппінські газети пишуть, що трагедія сталася на релігійному ґрунті і свідчить про зростання напруженості між католицькою і мусулманською громадами.

У ПОНЕДІЛОК, 28-ГО ГРУДНЯ, бойовики перуанської марксистсько-маоїстської терористичної організації „Сяюча стежка" підірвали бомбу поблизу японської амбасади в Лімі. Дещо раніше бомби вибухнули коло китайської, австрійської і костариканської амбасади. Так виглядає, що терористи не лише не мають наміру скласти зброю, але й дедалі більше активізують свою злочинну діяльність, намагаючись остаточно дестабілізувати політичну ситуацію в країні напередодні загальнонаціональних виборів, призначених на 29-те січня.

ЗСА І РОСІЯ ПОГОДИЛИСЯ ЩОДО ЗНИЩЕННЯ НУКЛЕАРНОЇ ЗБРОЇ

Женева, Швайцарія. — В проєкті зовсім нового договору у справі роззброєння уряди ЗСА і Росії вперше погодилися, з уваги на співпрацю щодо складів нуклеарної зброї. В часі холодної війни ЗСА і тодішній СССР працювали над побільшенням складів нуклеарної зброї, а теперішній договір має ці склади значно зменшити. Тепер ЗСА і Росія дійшли в Женеві до узгіднення як обмежити кількість ракет з багатьма боєголовками, розміщених на землі.

В короткій інформації для преси, яку дав секретар Державного департаменту Лоренс Іґлбирґер в Женеві, сказано, що тепер обидві сторони підготовили текст договору, який можуть запропонувати обом президентам і кінцеве рішення стоїть за ними. Порозуміння, до якого дійшли представники обох сторін, мають зменшити кількість нук леарної зброї на дві третї до 2003 року, або три роки скорше, якщо ЗСА поможуть Росії за це заплатити.

Але навіть коли оба президенти підпишуть договір, він не може увійти в силу доки перший договір у спра ві роззброєння не буде ратифікований. Цей договір був підписаний ще із СССР і тепер кожна з новоосталих на згарищах СССР республік мусить на нього погодитися.

Переорганізували Раду Колгоспів

Київ (УНІАР). — Тут відбулася всеукраїнська конференція представників сільськогосподарських підприємств, метою якої було — реорганізація Ради Колгоспів України у представницький орган — Всеукраїнську Раду Колективних Сільськогосподарських Підприємств. Головою ради обрано голову правління колгоспу „Авангард" Коробського району Чернігівщини Олександра Боровика.

В АМЕРИЦІ

ЖУРНАЛ „ТАЙМ" назвав губернатора Аркенсо Билла Клінтона „людиною року". Перед Різдвом „людина року" завершила формування кабінету, а в понеділок, 28-го грудня, разом з жінкою Гіллері і дочкою Челсі поїхала відпочивати на острів Гілтон Гед, що знаходиться в Атлантійському океані недалеко від побережжя Південної Каролайни. В інтерв'ю журналові „Тайм" Б. Клінтон сказав, що головною проблемою, з якою доведеться мати справу його Адміністрації, буде „нестабільність у світі". „Тепер ми починаємо бачити зворотню сторону чуда кінця холодної війни", — сказав президент-елект Б. Клінтон. Агенство АП повідомляє, що Клінтон з родиною постійно зустрічають Новий рік на острові Гілтон Гед.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА Лоренс Іґлберґер і міністер закордонних справ Росії Андрей Козирєв зустрілися у понеділок, 28-го грудня, в будинку російської амбасади у Швайцарії і обговорили деякі суперечливі питання, що стосуються договору про зменшення стратегічних озброєнь (ОСО-2). Після розмови, що тривала три години, Л. Іґлберґер сказав журналістам, що шанси на підписання договору приблизно „50 на 50". У неділю, за день до переговорів, дорадник президента з питань крайової безпеки Брент Сковкрофт сказав у телевізійній програмі „Зустріч з пресою", що „шанси на підписання договбру високі". Він мав на увазі підписання договору до 20-го січня, коли президент Буш залишить Білий Дім.

ПРЕДСТАВНИК департаменту сільського господарства ЗСА Камерон Брюммер повідомив, що Росія не внесе вчасно 27.4 міл. дол. у рахунок позики, одержаної від шістьох приватних американських банків на купівлю сільськогосподарської продукції. Таким чином, загальна заборгованість Росії в цій позиції досягне 68.3 міл. дол. Шість банків позичили Росії гроші при умові, що якщо вона не поверне борг, ці гроші заплатить Уряд З'єднаних Стейтів. Покищо ні один з банків не звернувся до Уряду з вимогою гарантованої виплати. Слід, однак, нагадати, що урядові гроші — це гроші платників податків, тобто якщо Росія не поверне боргу, розплачуватися за неї доведеться простим американцям. Якщо Росія не почне повертати гроші і не покриє всю заборгованість, вона не дістане чергової позики — 275 міл. дол. на купівлю сільськогосподарських товарів. Таку суму Росія могла б дістати вже 1-го січня.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ попередив керівників Сербії, що на випадок поширення громадянської війни на Балканах З'єднані Стейти готові застосувати військову силу. В заяві американського Президента, адресованій президентові Сербії Слободанові Мілошевічеві і командуючому сербською армією ген. Животе Панічу сказано, що „на випадок початку дій сербської армії в Косові ЗСА готові провести воєнні акції, спрямовані проти сербської армії, не тільки в Косові, але й на території самої Сербії". Заява американської Адміністрації — складова частина політики тиску Білого Дому на сербів з метою не допустити поширення збройного конфлікту в республіках колишньої Югославії.

ПРЕДСТАВНИКИ ФБІ заявили, що колишній військовослужбовець американських військово-повітряних сил Джозеф Ґарфілд Бравн заарештований і обвинувачений у шпигунстві у користь Філіппін. 44-річний Дж. Бравн був затриманий в неділю, 27-го грудня, на вашингтонському летовищі зразу ж після прибуття з Японії. За словами представників ФБІ, у понеділок Бравн признався в тому, що один секретний документ він передав філіппінцям. Бравн пробуде під вартою до середи, коли відбудеться попереднє переслухання в його справі. Останні п'ять років Бравн працював у Манілі інструктором китайської боротьби у міністерстві туризму Філіппін. Він діставав секретну інформацію від співробітниці Сі-Ай-Ей в американській амбасаді в Манілі Джін Бейнс, яка в 1990 році проходила в нього курс китайської боротьби. Одержані інформації він передавав філіппінській розвідці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Новий рік

Час біжить із суперсонічною швидкістю. Скільки часу минуло — найкраще видно по дітях — яке це було малятко і раптом, наче через ніч став юнаком або юначкою і доросла людина із власними проблемами, власними радощами і журбами. Громадські люди й активні політичні діячі рахують час за подіями. Новий рік тільки на календарі зазначений „14" — насправді, у цілому світі для людей всіх віровизнань він починається 1-го січня. І на Новий рік люди бажають один одному так само, як на Святому Вечері — здоров'я і всіх благ.

Минулий 1992 рік вагітний був у преважливі події в Україні й Америці. В Україні минулий рік був ще тісно пов'язаний з роком попереднім, з роком проголошення державної незалежности і затвердження тієї постанови тріюмфальним референдумом. Але це були тільки акти, які не мали віддзеркалення у щоденній дійсності. Стояла в Україні півмільйонова „радянська", насправді російська за мовою, командою і духом армія, рубель був валютою, весь апарат країни, вся адміністрація і вся комунікація були ще ті, що за Міхаїла Ґорбачова. Зате 1992-ий рік був уже інший. Минулася евфорія, настала важка економічна криза, але настав переломний час із зміною уряду. Настав новий уряд Леоніда Кучми, уряд реалістів, чи навіть прагматистів, на перше місце висунулися фахівці промислу й економісти. Рідне військо було вже частинно зодягнене у власні уніформи, проголошено відірвання від системи рубля і заповіджено приспішення приватизації та боротьби проти злочинства. Процес українізації шкільництва, державної адміністрації й вулиць у Наддніпрянській Україні перейшов і в Новий Рік та напевне переходитиме в наступні роки, бо треба цілої ґенерації, щоб викорінити злощасні наслідки понад двістірічної русифікації. Не все було добре в Україні. Поширилося партійництво, персональне амбіціонерство довело до загирення історичного Народного Руху, але настала надія, що з поступом економічної реформи і покращанням будня, люди хаосу включаться у струм конструктивізму.

Велика зміна настала в Америці. Закінчився 12-річний період урядування двох президентів Республіканської партії, виграв вибори порівняно молодий кандидат Демократичної партії. Програв президент, що кандидував на другу, чотирирічну каденцію, бо злегковажив існуючу економічну кризу. Прихід до Білого Дому нового, мало кому раніше відомого президента, який за Конституцією має більше влади, як будь-котрий інший президент у світі, розпочинає нову еру, невідомо ще яку. В Уряді президента Джорджа Буша Україна мала приятелів, у новопроголошеному списку членів уряду Билла Клінтона покищо нема ні одного прізвища, яке говорило б про його знання проблематики Східньої Европи та, зокрема України. Українські громадяни в Америці в масі є людьми вірними Церкві та, незалежно від ідеології, у свому житті традиціоналістами і ворожими тій розгульній лібералізації, яка настала в широкому американському суспільстві. Тому з Новим роком насуваються різні, також турботливі думки.

Побажаймо з Новим роком Україні заведення рідної та тривкої валюти, побажаймо Україні стабілізації економічних і політичних відносин і зросту поваги у широкому світі. Побажаймо Америці, щоб однорідно демократичний Білий Дім і Конґрес діяли розсудливо, шанували не тільки в теорії, а й у практиці право народів на державне самовизначення та щоб уряд президента Билла Клінтона сприяв безпеці й України.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи [illegible] правити мову. Просимо дописувачів подавати по[illegible] імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи[illegible]. У випадку англійських назв чи прізвищ слід под[illegible]и їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Рябчук

ЧИ ЗМОЖЕ ДІЯСПОРА УТРИМУВАТИ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ?

III

Чи можуть українці в діяспорі виробити в собі подібну ідентичність? Тобто, чи можуть вони в майбутньому, стаючи „стопроцентовими американцями", зберегти в собі певні „проукраїнські" симпатії, почувати живий інтерес до українського минулого, теперішнього і — що особливо важливо — майбутнього? І чи можуть вони передавати цей інтерес своїм „американським" нащадкам разом з бажанням бодай побіжно опанувати мову?

Це непросте питання — воно заторкує дуже серйозні етно-психологічні, культурно-історичні, релігійні, соціяльні й інші проблеми. Не думаю, щоб хтось міг уже тепер однозначно відповісти на це питання „так" або „ні". Але мусимо визнати, принаймні, що це єдиний шлях збереження національної ідентичности у діяспорі в тривалому історичному часі — тобто впродовж багатьох, а не кількох поколінь. І вже тому цю можливість слід принаймні ґрунтовно вивчити.

Попереше, гадаю, слід дещо змодернізувати наше розуміння української ідентичности. Мова (особливо в діяспорі) не може і не повинна бути ані єдиним, ані головним показником „українського патріотизму". Льояльність до України й до української справи може проявитись у різних формах, і всі ці форми слід всіляко заохочувати.

Подруге, сама „українська ідея" повинна дедалі певніше асоціюватись у масовій свідомості не лише з історією, а й із майбутністю. Багато тут, звичайно, залежить від самої України — від того, як швидко й наскільки успішно вона подолає свої проблеми, який варіянт розвитку запропонує світові. Але загальна переорієнтація свідомости потрібна як в Україні, так і в діяспорі: Україна — це не лише героїчне минуле, але й цікаве сучасне і дуже атракційне прийдешнє.

І, нарешті, саме поняття „українськости" повинне пов'язуватись у свідомості (й підсвідомості) молодих людей не лише із фолкльором та етнографією, не лише з побутом, а й із серйозною наукою і культурою, з академічними студіями і ґрунтовними університетськими виданнями. Лише тоді, коли україністика стане звичним явищем в американських університетах, — як, скажімо, русистика чи германістика, — тобто, коли до її викладання заанґажуються не лише ентузіясти-українці, а до її вивчення не лише нащадки цих самих ентузіястів, — лише тоді ми зможемо бути певні, що молоді українці не потерпатимуть від певного комплексу неповноцінности і не сприйматимуть „українськости" як зворушливої, а все ж доволі старосвітської екзотики.

Американські університети є саме тим місцем, де плацдарм українства має бути максимально поширений, адже саме тут готуються майбутні американські журналісти і політологи, історики і юристи, вчителі й бизнесмени. Від того, які знання (чи, навпаки, які стереотипи) про Україну вони винесуть звідти, великою мірою залежить і образ України в американських масових засобах інформації і згадки про неї в американських школах, і ставлення до неї з боку тутешніх, політичних, мистецьких еліт.

Здавалося б, після здобуття Україною незалежности і пробудження до неї уваги в цілому світі, маємо найвищий час для розбудови України в Америці", передусім в „університетській Америці", де віддача від такої розбудови може бути найбільшою, хоч, може, й не надто швидкою та очевидною. В Енн-Арборі, в Мишиґенському університеті я нещодавно довідався, що на лекції української мови тут записалося цього року близько двох десятків студентів, і то більшість із нихне філологи й не українці. Для порівняння зазначу, що в попередні роки українську мову там вивчало 3—5 осіб усі, як правило, українського походження.

Риба, як то кажуть, сама плине в руки, алеж потрібні й певні зустрічні зусилля, щоби її взяти! Потрібні, очевидно, певні фонди на відкриття інститутів чи центрів україністики при найбільших американських університетах. І можна не сумніватися, що подібна ініціятива у сьогоднішній ситуації знайшла б підтримку і зрозуміння як з боку американських властей, так і з боку університетського керівництва. Але...

Але, виявляється, що українська діяспора фінансово вичерпана, тому що віддає нині усі фонди в Україну — на потреби української держави. А в діяспорі тим часом занепадає Гарвард і всі його українські програми, занепадають інші українські інституції, занепадають музеї, газети і видавництва — усе те, що діяспора самовіддано й талановито створила впродовж десятиліть як форму модерної самоорганізації, як мікромодель розвиненого громадського суспільства.

При всій пошані до жертвенности й безкорисности своїх земляків в Америці, готових нерідко віддати для України не те, що майно, а й життя, аби лише та Україна була, я дозволю собі все-таки засумніватися в доцільности таких жертв, у доречності тої зміни пріоритетів, яка відбувається на наших очах: „Будувати Україну в Україні, а не тут".

Гадаю, це хибна думка, тому що „Україну" можна будувати скрізь, зокрема в Америці (і то в дуже корисний для України спосіб, про що я вже казав вище), а головне — ефективність цього будівництва буде найбільшою саме тоді, коли кожен займатиметься ним на власному місці і відповідно до власних можливостей.

Закінчення буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ
Іларіон Чолган

„Патетична соната" М. Куліша у студії мистецького слова

У четвертому томі Енциклопедії Українознавства, під гаслом „Куліш Микола" театрознавець Валеріян Ревуцький дає такий лаконічний текст: „Куліш Микола (1892—1942), визначний драматург родом з Херсонщини, член літературних організацій „Гарт", Вапліте, Політфронт, однодумець М. Хвильового і разом з Л. Курбасом творець нового українського театру 1920-30-их рр.". Після переліку перших п'єс В. Ревуцький пише далі: „Наслідком творчого контакту з Л. Курбасом появилася п'єса „Народний Малахій" (виставлена в „Березолі", 1926)..." В. Ревуцький зупиняється на трьох головних творах Миколи Куліша: „Народний Малахій", „Мина Мазайло" та „Патетична соната"), що творять могутню драматичну трилогію. Далі цитую текст В. Ревуцького з енциклопедії: „Патетична соната" (1930) розкриває боротьбу трьох сил — комуністичної, білогвардійської і української національної в 1917—18 роках. Героїня п'єси Марина є ніби дальшим розвитком образу Аглаї з „Вальдшнепів" Хвильового. Куліш використовує в цій п'єсі засоби модерної експериментальної драми в сполученні з традиціями давнього українського театру (вертеп)..., починаючи від „Народного Малахія" твори Куліша були гостро критиковані офіційною критикою; у 1934 р. він був заарештований і засланий, на засланні й помер".

Історія появи „Патетичної сонати" на сцені скомплікована. П'єса була включена до репертуару „Березоля", але заборонена і до прем'єри не дійшло, незважаючи на те, що Микола Куліш старався змінити деякі місця тексту для офіційної цензури.

Та ця п'єса, може найкращий твір М. Куліша, стала відомою поза Україною. Її хотіли включити до репертуару театри в Баку і в Казані. „Патетичну сонату" поставив Великий театр у Ленінграді у грудні 1931 року. В Москві, у відомому Камерному театрі режисера Таїрова, відбулася прем'єра „Патетичної сонати" 20-го грудня 1931 року. Але і тут її гостро заатакував офіціоз партії „Правда", і п'єсу знято з репертуару в березні 1932.

1930-ті роки були початком жорстокого наступу на українську культуру, її розгрому. Лесь Курбас був заарештований у 1933 році, Микола Куліш у 1934-му. Обидва були заслані і знищені. Миколу Куліша „офіційно" було реабілітовано у 1956 році. Наталя Кузякіна у своїй книжці „П'єси Миколи Куліша, літературно-сценічна історія" подає, що вперше вистава „Патетичної сонати" в Україні відбулася в 1958 році в Одеському театрі імени Жовтневої революції (ролю Ілька поета грав Г. Осташевський), а в Києві, в театрі імени Франка в 1966 році (поет „Я" — М. Досенко). Розуміється, що текст Миколи Куліша був у багатьох місцях змінений, ідея твору спотворена.

Нещодавно на київському телебаченні виступав Лесь Танюк в одногодинній передачі про Миколу Куліша. Там же виступав відомий актор А. Івченко, що в 70-их роках грав ролю „Я" у Харківському театрі. Знову ж у фойє Київського театру ім. І. Франка появились тепер афіші, що наступною прем'єрою у цьому столичному театрі під керуванням режисера Данченка буде „Патетична соната".

Так „Патетична соната" Миколи Куліша вертається в Україну, у справжньому, чистому виді. Але сталася велика і несподівана подія. Поки столиця Київ і вся Україна вспіли відсвяткувати цим великим твором сторіччя з дня народження Миколи Куліша — їх випередила діяспора виставою Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької. Прем'єра „Патетичної сонати" відбулася в Ню Йорку 21 листопада 1992 року.

„Патетична соната" — преважкий твір до виконання на сцені; для акторських ролей і для технічної постановки. Знаємо, що на еміґрації мріяли та плянували постановку „Патетичної сонати" і Володимир Блавацький (з його Ансамблем акторів) і Йосип Гірняк та Олімпія Добровольська (з їхнім Театром-Студією). Мріяла і думала про „Патетичну сонату" і Лідія Крушельницька, яка після відходу Олімпії Добровольської перебрала її Студію Мистецького Слова в Ню Йорку. Треба було багато років існування Студії, багато років систематичної праці над молодими ентузіястами драматичного слова, щоб ця мрія сповнилася. Треба було пройти етапи росту й театрального дозрівання студійців, від драматичних поем Шевченка, Франка, Лесі Українки до театрального репертуару різних жанрів, від українського репертуару до европейського і назад („Склянка води" Скріба, „Слуга двом панам" Гольдоні, „Ярослав Мудрий" І. Кочерги й ін) і, врешті, до складної драми Куліша.

Прем'єра „Патетичної сонати" — це величезне досягнення цілої Студії Мистецького Слова і кожного її члена зокрема. Скільки треба було ентузіязму, посвяти, праці кожного студійця! Це їхній успіх і тріюмф їхньої вчительки, директорки й режисера — Лідії Крушельницької. Це сповнення її задумів, щоб українська спільнота в Америці гідно відзначила століття з дня

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Олег М. Волянський

ПРОБЛЕМИ ІЗРАЇЛЬСЬКОГО „ЛОББІ" У ВАШІНҐТОНІ

Що ізраїльське „лоббі" у Вашінґтоні має великий вплив на дії американського Уряду, зокрема на його закордонну політику, це не таємниця. Часами навіть чуємо критичні голоси, що члени цього „лоббі", хоч американські громадяни, ставляють інтереси Ізраїля понад інтереси ЗСА, що воно контролює, у великій мірі, американські засоби масової інформації, впливає на публічну опінію, особливо в час президентських та парляментарних виборів. Останніми часами, однак, бачимо реакцію навіть серед жидівських кіл, включно із новим прем'єром Ізраїля Їцаком Рабіном. Про ці справи читаємо у редакційній статті поважного і загальновідомого журналу „Економіст", що виходить у Великобританії.

„Економіст", у числі за 14-го — 20-го листопада 1992 року помістив статтю п. з. „Із любови до Сіону". Автор статті пише, що т. зв. Американсько-Ізраїльський комітет для публічних справ (AIPAC) — найсильніше „лоббі" у Вашінґтоні, зазнало останніми часами невдач. Незважаючи на сильний тиск на президента Буша, ЗСА відмовилися дати Ізраїлеві беззастережну 10-більйонову ґарантію на позику, що її вимагав попередній прем'єр Ізраїля Шамір, що й довело до падіння його уряду та приходу до влади більш поміркованого Їцака Рабіна. Прем'єр Рабін, будучи у Вашінґтоні у серпні цього року, висловився так про цей Американсько-Ізраїльський комітет: „Ви провалилися у всьому. Ви вели програні війни. Ви спричинили забагато антагонізму. Ви не принесли Ізраїлеві навіть одного цента". Лише прем'єр Ізраїля, — каже автор статті, — міг відважитися таке сказати про „всемогучу" „AIPAC", котрої річний бюджет сягає 15-ти мільйонів і завданням котрої є запевнити підтримку Ізраїлеві від американського Уряду. Поняття про „AIPAC", як про аґресивну і конспіраційну організацію, ще більш зміцнилося, коли нюйоркська ліберальна газета „Виледж Войс" обвинуватила цей Комітет у шпигуванні над членами жидівських-американських „Груп миру", застрашуючи їх як „ворогів Ізраїля". Коли вийшло наверх, що голова „AIPAC" Дейвід Штайнер хвалився своїми зв'язками із президентським кандидатом Биллом Клінтоном, що мовляв, він веде переговори із Клінтоном, хто має стати державним секретарем (міністром закордонних справ) у його Уряді, Штайнер мусів уступити із головства цієї організації.

Прем'єр Рабін, будучи у Вашінґтоні, всупереч його попередникові Шамірові, відсепарувався від „AIPAC" підкреслюючи свою опозицію до їхньої „твердої" лінії. Він стрічався з президентом Бушем без участи ізраїльського „лоббі" і підкреслював свою думку, що переговори з американським Урядом має провадити ізраїльський уряд, а не жидівська діяспора.

Сказати правду, Їцак Рабін нині не потребує допомоги від „AIPAC", організації, що має неґативну опінію у громаді, — каже автор. Президент-елект Клінтон, здається, ставиться прихильніше до Ізраїля як президентські кандидати Буш і Перо, а віцепрезидент Ал Ґор — це довголітній, випробуваний і беззастережний прихильник Ізраїля. Це він, разом з Клінтоном, включив сильно проізраїльську настанову у плятформу Демократичної партії. Не дивно, отже, що багато американських жидів, котрі (в 1980-их рр.) в минулому перейшли з Демократичної партії у „неоконсерватисти", тепер повернулися до Демократичної партії. На думку автора статті в „Економісті", „AIPAC" буде нишком продовжувати свою діяльність тим більше тому, що Ізраїль втратив у виборах своїх певних та ентузіястичних заступників у особах конґресменів Стефана Солярза (Н. Й.), Мел Левіна (Каліф.) та Лері Смита (Фльорида). Що „AIPAC" буде надалі ізраїльським „лоббі" вказує факт, що „AIPAC" провадить таємно кампанію проти іменування державним секретарем Воррена Крістофера, котрий займав цю позицію у кабінеті президента Картера. (Як відомо, старанням Картера Ізраїль повернув Єгиптові Синайський Півострів, чого жиди не можуть Картерові забути), хоч „AIPAC" заперечує цю вістку.

Так, як справи стоять сьогодні, „AIPAC" може трошки „присісти" із своєю безкомпромісовою, аґресивною діяльністю. Ця організація зробила своє діло, помагаючи вибрати нереспубліканців — проізраїльського президента і його віцепрезидента. Маючи демократичну більшість у Конґресі та Сенаті, жиди в ЗСА можуть бути спокійні, що на найближчі чотири роки проізраїльська політика американського Уряду забезпечена.

Святослав Гординський

МЕЦЕНАТ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Михайло Шафранюк (1911—1991)

III

Проте виставки Фундації не обмежувалися тільки до мистців-українців. М. Шафранюк дуже добре розумів, у якому оточенні живе наша громадськість і чому ми мусимо співпрацювати теж з іншими національними групами. Тож у пляні канадської багатокультурности ґалерія Фундації влаштувала теж виставки п'ятьох канадців італійського походження, одного естонського, двох грецького, одного жидівського мистця. Ще раніше, 1984 року відбулася в приміщеннях Фундації важлива виставка „Торонтська мистецька мозаїка". Тут показано твори 26-ти народних груп, а це (за лат. абеткою): Канади (включно з індіянами), Вірменії, Британії, Чіле, Хорватії, Данії, Естонії, Франції, Німеччини, Греції, Мадярщини, Італії, Японії, Ізраїля, Латвії, Литви, Маляїв, Польщі, Портуґалії, Румунії, Шотляндії, Сербії, Словаччини, Словенії, України. Ця остання була представлена добрими творами В. Курилика, М. Левицького, В. Кондратюка, Віри Юрчук та іншими. Ця виставка, яка відбулася за допомогою Онтарійського міністерства горожанства й культури, була відкрита офіційним представником міністерства, який назвав цю виставку історичною подією Канади.

Під кінець 80-их років мрією М. Шафранюка було видати репрезентативну книгу п. з. „Канадсько-Українська Мистецька Фундація", з кольоровими репродукціями творів кожного мистця в збірці Фундації. Себто, це мало б бути щось на зразок люксусового каталога зібраних творів. Остаточну редакцію цілости він запропонував перебрати мені, і я в засаді погодився. Але здійснити цього не вдалося через те, що Шафранюк хотів показати свою збірку на тлі всього сучасного українського мистецтва і позамовляв для цього низку статтей у таких авторів, як В. Янів, В. Попович, Ю. Турченко, Христина Сеньків і ін. А найважливіше — уважав конче потрібним скласти словник-довідник усіх мистців діяспори, для чого Фундація мала список майже 450 прізвищ. Проте справа такого побільшеного видання загальмувалася з багатьох причин, наприклад, автори статтей прислали їх без ілюстрацій творів, про яких вони писали, а кількакратний заклик у пресі до мистців прислати дані про себе пройшов майже без відгуку. Крім цього, первісна ідея мистецького каталога Фундації розрослася на якесь майже енциклопедичне видання, для здійснення якого треба завжди багатоособової редакції, якої не було. До того воно мало бути ще й двомовне, українсько-англійське. Коли під кінець 1990 року я прилетів до Торонто на інавґурацію виданої під фірмою УВАН монографії Леоніда Перфецького (за моєю редакцією), у розмові з Шафранюком ми погодилися, що таке видання мусить бути на університетському рівні, а також, що може краще буде використати зібраний матеріял у трьох окремих випусках — каталога творів **КУМФ-у**, зібраних статтей про українське мистецтво, і словника-довідника мистців у діяспорі. Все це потребувало часу, крім цього, події в Україні повернули нашу увагу тим часом в інший бік...

У всій своїй мистецькій діяльності М. Шафранюк знаходив зрозуміння й допомогу членів Фундації, як теж численних, але не всіх мистців, особливо новоприбулих. Це й спонукало Шафранюка написати статтю в дітройтських „Нових днях" (ч. 1, 1990) про „Дивні мрії новоприбулих мистців-українців", що була його відповіддю на одне інтерв'ю в англомовному додатку до тижневика „Новий шлях" у Торонто. У ній він писав про те, що поза Україною є понад 500 діяльних наших мистців, з яких з 200 працює професійно і живе незле з мистецтва. Фундація на своїх виставках багатьом з них допомагала виявитися, тим часом новоприбулі з Польщі й України мистці не мають уяви про функціонування мистецтва на Заході, вони думають, що це держава фінансує мистецтво. Тим часом **КУМФ** за ціле своє існування отримав від держави субсидій не більше як 0,5 відсотка коштів. Крім цього, ще в половині 1989 року він у тому самому журналі помістив статтю про історію КУМФ-у та подав імпозантний список виставок за перше 10-річчя (1975—1985) і згадав склад дирекції та особи, які співпрацювали з Фундацією та уточнив її програму й перспективи в майбутньому. Він писав про те, що в умовах діяспорного життя культурна, побіч наукової, діяльність не менш важлива, ніж політична. Світ оцінює нас на підставі наукових та культурних досягнень. Українці діяспори не можуть сподіватися будь-яких дотацій на створення музеїв чи ґалерій образотворчого мистецтва, їх нам не дасть держава, бо ми її тут не маємо. А нехтувати мистецтвом — мірилом національної

(Закінчення на стор. 3)

„Патетична"...

(Закінчення зі стор. 2)

народження великого драматурга.

Треба підкреслити й подивляти працю пані Лідії Крушельницької не тільки в організації і підготові вистави, але і її мистецьку працю режисера. Особливо дикцію слова студійців, чистоту їхньої вимови. Мізансцени були проведені дуже добре. Темпо п'єси і координація акції, слова й музики творили одну цілість.

Одну цілість творила і вся п'єса. Частини ліричні і драматичні зливалися в одну „сонату". Уявляю собі, як виглядали деякі вистави „Патетичної сонати" в Україні, про які пише Н. Кузякіна. Реалістичний (чи соцреалістичний) стиль гри з масовими сценами революційних бійців і підробленим текстом. І думаю, що стиль нових вистав „Патетичної сонати" тепер, в Україні, буде урочисто-патетичний, з визначними акторами в головних ролях. Стиль вистави-прем'єри Студії Мистецького Слова був інший, нереалістичний. Було в нім щось із трагізму нашої історії, баченого крізь призму магії театру й музики Бетговена. Це був позареалістичний стиль. Глядачі були заворожені. Перед очима стояла Марина, символ боротьби, сили і трагізму.

Гра всіх студійців була в цьому стилі. Режисер не примусив грати їх одностайно, а видобув з кожного їх різнорідні акторські таланти. Розподіл ролей і виконання були дуже добрі. У головній групі осіб драми були: Софія Зєлик (Марина), Володимир Курило („Я") і Ярослав Шуль (другий „Я"). Їх гра була грою дозрілих акторів. Русоволоса Марина, образ якої створила С. Зєлик, була не замріяна степова чорнявка, а вольова, інтелектуальна киянка. Володимир Курило, ліричним звучанням свого голосу, провадив зміни картин п'єси і зміни настроїв „Я" в одностайному ритмі. Гра Я. Шуля передавала внутрішнє напняття, особисте й ідеологічне роздвоєння героя. Актор відкрив нюанси емоційного стану поета між замріяним світом поезії і жорстокою дійсністю.

Тріо Пероцьких (генерал — Орест Кебало, Жорж — Марко Худьо, Андре — Тиміш Ганкевич) і група: Зінька (Мелася Соневицька), Лука (Ярема Бачинський), Гамар (Тарас Ганкевич) та Оврам (Юрій Прятка) — варті високої похвали. Всі вони створювали різні, індивідуальні сценічні образи в згармонізованій співгрі. Окремо треба відзначити витриману в образі і стилі гру дуже талановитого Лесика Кмети в ролі Ступай-Ступаненка, батька Марини. В менших і епізодичних ролях виступила низка студійців: Руслана Росцішевська, Надя Диба-Подоляк, Ліда Ґной, Ліза Сонна, Ліда Гевка, Таня Драган, Адріяна Качарай, Галя Кузишин, Ксеня П'ясецька, Іван Макар, Михайло Росцішевський, Маркіян Дума, Левко Голубець, Маркіян Соневицький (який зіграв чотири ролі!), Орест Герасимчук, Тарас Ференцевич, Роман Чабан, Станислав Федюк.

Постановка Лідії Крушельницької, мистецьке оформлення Владислава Клеха, музичне оформлення Ігоря Соневицького, фортепіяновий супровід Ореста Гарасимчука. Світло — Юрко Гречило, костюми — Ірка Лішман, звукові ефекти — Марко Сидорак, інспектор сцени — Христина Каратницька.

Велике признання за сценічне оформлення належить В. Клехові, професійному майстрові сценічного оформлення великих театрів у Европі й Америці (Ню Йорку). Його розв'язання площинних одиниць-кімнат дому Пероцьких та візуальні ефекти підкреслили високий мистецький рівень вистави.

Громада українського Ню Йорку сприйняла захоплено прем'єру „Патетичної сонати". Вона гордиться своєю Студією Мистецького Слова і вдячна пані Лідії Крушельницькій за її працю. Підтримку громади можна було бачити на чотирьох сторінках вставки до програми із назвами інституцій та прізвищами громадян-спонсорів цієї вистави. Сподіваємось, що великі осередки нашої громади в Америці й Канаді зможуть побачити цю історичну виставу Студії Мистецького Слова під час ґастролів, які передбачаються в новому році.

Висліди Літературного конкурсу ім. М. Бек

В часі бенкету на конґресі СФУЖО в Торонто д-р Наталія Пазуняк подала висліди 23-го Літературного конкурсу ім. Марусі Бек. Темою конкурсу мали бути твори малої прози, — новелі, нариси, есеї, або оповідання. Проф. Н. Пазуняк проаналізувала точно кожний із нагороджених творів під кутом їх літературної вартости.

Жюрі, яке переглянуло усі зголошені твори, признало нагороду Лесі Гончар за есей „Сон, якому 2 тисячі років". Авторка новелі-есею є внучкою письменника Олеся Гончара.

Відзначено ще п'ять авторів: Ярина Тудорковецька — есей „Як діяли добрі ґени, аж вилонили нашу державу"; Леонід Курохта (псевдо), Харків, — оповідання „Вінок з ромашок"; Тетяна Шенкарюк, Німеччина, — нарис „Київська метаморфоза"; Надія Ковалик, Львів, — нарис Тихо — іде людина"; Евгенія Божик, — нариси „Сережка на долоні", „Лелеко" і „Пробудження".

Надіслано 24 твори, і хоча не всі учасники були нагороджені, то одначе і їм в імені СФУЖО, і жюрі д-р Пазуняк висловила подяку за участь, за прагнення бути у процесі творчому на полі української літератури. Велике признання належить Марусі Бек, яка започаткувала цей вартісний конкурс.

Дора Рак

ДОПОВНЕННЯ

В дописі д-ра Володимира Боднара „Ювілейний бенкет 33-го Відділу СУА в Пармі" („Свобода", з 27-го листопада 1992 року) пропущено важливий для нашого Відділу момент, а саме:

„На сцені лишалася емблема СУА і спеціяльно приготована Дарією Гуляк-Кульчицькою ювілейна відзнака 33-го Відділу з числом 40 посередині.

З нагоди 40-ліття ювілею видано гарно, змістовно і естетично оформлену пропам'ятну книгу. Тріо союзянок, в особах Олі Дем'янчук, Люби Боднар і Емілії Русин, вложили багато праці, часу і зусиль у видані цієї книги. Артистичне, мистецьке оформлення треба завдячувати мисткині Дарії Кульчицькій членкині нашого Відділу.

Ольга Демянчук
Парма, Огайо.

Меценат...

(Закінчення зі стор. 2)

культури — ніяк не можна. Техніка творення громадських культурних установ скрізь однакова: ініціятива одиниць, їхні фонди, гуртування довкола справи кола ентузіястів. Але врешті приходить одне питання: що далі? Бо легше щось створити, ніж зберегти. Фундація має нині будинок і збірку творів, але члени дирекції заняті своєю професійною роботою і виринає те саме питання: що далі?

Щоб усе втримати, писав він, потрібна ще ширша база членів, яка забезпечить правильну діяльність установи. І автор звертається до громадянства ставати членами і співвласниками Фундації і тим перебрати відповідальність за кількамільйонову установу.

Це були слова розумного і досвідченого громадянина, який думав не лише про сьогодні, а й про завтрашній стан нашої культури. Існує стара грецька приповідка: „Великого бажайте!" Її добре можна прикласти до тієї незвичайної постаті, якою в українській культурі, особливо мистецькій, був покійний Михайло Шафранюк.

Він належав у нас до тих нечисленних постатей, щоб не сказати одиниць, які розуміли ролю меценатства культури. В Галичині таким був передусім Митрополит Андрей Шептицький, а в багатій діяспорі — одиниці. Пригадується, як у половині 50-их років Володимир Джус закупив будинок для Українського Інституту Америки при найшикарнішій вулиці Ню Йорку, то при нагоді сказав директорові того Інституту Юліянові Реваєві: „Знаєте, я знаю найменше 12 інших українців, які могли б були закупити цей будинок. А де вони тепер"? Михайло Шафранюк своїм талантом підприємця зумів здобути засоби не тільки на придбання будинку, а й виповнив його живою творчістю своїх сучасників. Він мав незвичайно широкий кругозір мистецтва, відчував і знав, що воно повинно бути різноманітне і тому на терені своєї Фундації давав змогу висловитися кожному вартому уваги мистцеві. Але він одночасно й жалів, що не раз деякі талановиті мистці надто захоплювалися різними чужими стилями, без спроби їх українізувати, тематично чи формально. На цю тему вели ми не раз цікаві дискусії. Він не заперечував, що Фундація була до деякої міри теж комерційною установою, бо з проданих на виставках творів стягала певний відсоток на покриття коштів виставки, але було й чимало виставок, на яких мало що або й нічого не продавано, і Фундація покривала всі кошти сама.

Мені пригадується, як Шафранюки перенеслися зі свого великого мешкання на окраїнах міста до іншого невеликого напроти будинку Фундації, щоб тільки бути близько неї, як постійним водієм авта була його дружина Ярослава і як вона вполудне бігала за „сендвічами" для нас, коли ми сиділи при столі, опрацьовуючи різні проєкти. Ці громадяни не тільки дали приміщення в будинку Фундації провідним українським інституціям, а й поставили своїм коштом пам'ятник св. Володимирові, твір Леоніда Молодожанина, перед будинком Інституту св. Володимира в Торонто, вони перші поспішилися дати Фондові „Допомога Україні", якому патронує Світовий Конґрес Вільних Українців, один мільйон долярів, а зокрема допомогли побудові пам'ятника Т. Шевченкові у Львові. Щоб зазнайомитися на місці з ситуацією в Україні, вони спеціяльно полетіли туди до Києва і Львова. Це були справжні меценати, без яких наше громадське, а ще більше мистецьке життя в діяспорі було б розсіяне і збіднене. Вже по смерті великого мецената його дружина Ярослава, зовсім у дусі покійного, перебудувала частину будинку Фундації на партері, де незабаром буде приміщений консулят України в Торонто. Тож згадую бл. п. Михайла Шафранюка зі щирим жалем і одночасно із справжнім подивом для цієї тихої і спокійної людини, яка бажала великого і вміла його творити.

ДЕКІЛЬКА ДУМОК ПРО „ДУМКУ"

Йдеться про київський державний хор з назвою „Думка", який протягом грудня 1992 року концертував по деяких українських громадах в ЗСА, в Торонто, Канада, і в Організації Об'єднаних Націй.

Українська громада в Баффало мала можливість і привілей гостити „Думку" і послухати її чудового концерту в понеділок 14-го грудня. Хор прибув до Баффало з Торонто. Зустріч з представниками української громади, в тому числі і членами Громадського комітету, який займався влаштуванням концерту в Баффало, відбулася в Українському Домі „Дніпро". Програму зустрічі, з огляду на короткий час, що лишався до концерту, обмежено. Відкрив її Ігор Чмола, молитву провів о. Мар'ян Процик, а привітальне слово сказав господар УДому „Дніпро" — Іван Горбачук. В програму був включений обід, що його приготовила невтомна під цим оглядом Магдалина Притула.

Після тієї короткої зустрічі хор „Думка" від'їхав до місця концерту, до залі церкви св. Івана Хрестителя в Кенмор (частина метрополітального Баффало). Заля — простора, але сцена, як показалося, для такого потужного хору як „Думка, була замала. Хорові — супроти цього — довелось уставлятися внизу, перед сценою.

Концерт, коли брати до уваги організаційну сторінку, пройшов із великим успіхом. Треба це завдячувати Громадському комітетові, про створення якого подбав голова Баффалівської Округи УНС Роман Конотопський. Він став також і головою комітету. Його заступником був Теодосій Пришляк, секретарем — Василь Сивенький, а касиром — Михайло Мохнач. З комітетом тісно співпрацювали українські радіопрограми в Баффало — радіопрограма Василя Шарвана і патріярхальна радіопрограма, які — перша в суботи, друга в неділі — протягом деякого часу пригадували громадянству про концерт „Думки" і закликали до участи. Заклики йшли також і при допомозі бюлетенів місцевих українських парафій. Ці засоби інформації немало вплинули на заповнення просторої залі бажаючими послухати співу славної капелі „Думка". Присутніх було понад 400 осіб. На теперішній стан нашої громади — це аж надто добре.

Щодо якости концерту я не збираюся давати оцінки, бо музика — це не моя ділянка. Зрештою, це й непотрібне, бо концерт „Думки" в Баффало, коли йдеться про програму, мало чим різнився від програм концертів у інших місцевостях, а коли йдеться про виконання, то вважаю, що був він завжди на тому самому високому музичному рівні. Про це свідчать дописи з інших місцевостей, де відбувалися концерти „Думки". Для прикладу можна б порекомендувати допис-рецензію Галини Колеси на концерт „Думки" в Нюарку 4-го грудня 1992 року. Це був дебют на американській землі. Можу ствердити, що і баффалівська громада — як і інші — була захоплена концертом, про що свідчили оваційні оплески.

Хорові за концерт подякував голова комітету Р. Конотопський, а діти вручили квіти: на руки диригента — всьому хорові, а крім того ще й кожному солістові.

По концерті хористів розміщено по гостинних українських домах. Наступного дня хор від'їхав до Рочестеру.

На кінець ще кілька власних рефлексій. Небуденні події породжують небуденні враження і почування, а виступ хору „Думка" саме і був тією небуденною подією. Того вечора ми (говорю і про інших) опинилися в полоні пісні, особливо в полоні української пісні, бо своя рідна пісня (шкода, що таких пісень не було більше в програмі) має якусь чарівну силу, яка за словами поета, „порива з собою". В чому її сила? Поки відповісти не це питання, слід би було проаналізувати поняття „пісня". Силу пісні творять три чинники, три компоненти: хист поета, хист композитора і хист виконавця. Дуже важливим є третій компонент — виконавець, байдуже, хто ним є: соліст, чи колектив, бо виконавець завершує силу пісні. Один український поет роздумував над питанням: котра втрата болючіша для людини — втрата зору, чи слуху. Поет особисто вибрав би втрату слуху, бо втративши зір, він міг би ще бачити як то кажуть, „очима душі", а втрата слуху була б для нього трагедією, прямо загибіллю, бо він не міг би вже більше почути солов'їну українську пісню-мову.

Силу пісні, як було вже сказано, завершує виконавець. Чим кращий виконавець, тим могутніша пісня. І саме таку могутність пісні ми відчули для 14-го грудня 1992 року у виконанні славного хору „Думка" і заслужених солістів українських оперних театрів.

Концерт був присвячений першій річниці відбутого 1-го грудня 1991 року референдуму, яким український народ виявив свою волю бути вільним, ні від кого незалежним! Про присвяту концерту свідчила національна символіка: тризуб і синьо-жовтий прапор, на тлі яких проходив концерт. Про присвяту говорила перша пісня в програмі, пісня „Воскресла, воскресла!", на слова поета О. Олеся.

Закінчено концерт українським національним гимном, що його спільно проспівали хор і присутні на залі учасники концерту.

Михайло Лоза

ПОМИЛУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТОМ Джорджем Бушем Каспара Вайнберґера, колишнього секретаря Департаменту оборони та п'ятьох інших оскаржених у причетності до ірано-контра афери викликало цілий ряд контроверсій та питань. Одначе найбільше питання, на яке ніхто скоро відповіді не дасть, це — чи система кримінальної справедливости є найкращою методою політичної звітодайности? Бо в основному ірано-контра афера — це зумисне переступлення існуючої політичної системи, а це на думку багатьох є куди більш небезпечним, як всякі впливи на законодавців країни, грошові махінації чи надужиття офіційних привілеїв.

В ІНДОНЕЗІЇ, поблизу острова Ява, за 2.5 милі від порту Ґресік зіштовхнулися невеликий пасажирський корабель „Форміні віні" і сухогруз „Меліна". Удар був такий сильний, що „Фоміні віні" затонув протягом однієї хвилини. З 74 пасажирів і членів залоги врятувалися навіть менше, ніж половина.

Ділимося сумною вісткою, що 27-го грудня 1992 р. на 82-му році життя відійшов у вічність
наш найдорожчий і незабутній
БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п. д-р
ЮЛІЯН КОЛТУН

ПАРАСТАС і ПАНАХИДА були відправлені 30-го грудня 1992 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Насевича, 109 E. Tabor Rd., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОН відбувся у четвер, 31-го грудня 1992 р. о год. 10-ій рано з української католицької церкви св. Архистратига Михаїла, 1013 Fox Chase Rd., Philadelphia, Pa., а відтак на український католицький цвинтар св. Марії.

Горем прибиті:
дочка — ІРИНА ДРАЖНОВСЬКА
із чоловіком ОЛЕГОМ
внучки — ВІРА й АНДРЕЯ

Ділимося сумною вісткою,
що у вівторок, 29-го грудня 1992 р. відійшов у вічність
на 79-му році життя
наш найдорожчий
МУЖ, БРАТ, ШВАҐЕР і ВУЙКО

бл. п.
РОМАН КУШНІР

ПАНАХИДА в середу, 30-го грудня о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в четвер, 31-го грудня 1992 р. о год. 9-ій ранку в похоронному заведенні та в церкві св. Юра в Ню Йорку, а опісля на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишені в смутку:
дружина — МАРІЙКА
сестра — СТЕФА БАБЯК з мужем МИХАЙЛОМ і дітьми
брат — ЮРІЙ з дружиною ХРИСТЕЮ і дітьми
шваґерка — ЄВГЕНІЯ МАСЛАВСЬКА з мужем МИРОСЛАВОМ і сином
шваґер — БОГДАН САВРАС з дружиною НУСЕЮ і дітьми
та ближча і дальша родина в Америці, Канаді та Україні

УКРАЇНСЬКІ ПРАЦІВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ ім. Леоніда Глібова
повідомляють зі смутком про відхід у вічність свого дійсного й активного члена, учителя й шкільного інспектора, члена Об'єднання Українських Педагогів та Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, автора численних творів для дітей, в краю й на поселеннях, зокрема 24-ох книжечок віршованих загадок, великого мецената української культури і УПЛДМ серце і книжка

бл. п.
БОГДАНА ФЕДЧУКА
який упокоївся в Бозі дня 24-го листопада 1992 р. у Торонто, Канада.

Дружині Стефі Федчук — складаємо якнайщиріші співчуття.

За УПЛДМ:
А. Горохович, голова
Л. Храплива-Щур, секретар

УКРАЇНА БАГАТА, АЛЕ ЗАНЕДБАНА. ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ СТАТИ НА ВЛАСНІ НОГИ. ПЕРЕШЛІТЬ ВАШУ ДИВІДЕНДУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Перший концерт танцювальної групи „Калина" у Вест Палм Біч

Танцюристи „Калини": стоять (зліва) Андрій Бунце, Зоряна Карабін, Шавна Сторожук, Меланя Д'Андреа, Франк Д'Андреа; перед ними (зліва) Петро Бунца, Ліда Д'Андреа і Михайло Битлер.

Танцювальна група „Калина", спонзорована Українсько-Американським Клюбом у Вест Палм Біч під керівництвом Марії Шкапіч Батлер, виступила з нагоди відкриття 55-мільйонового центру „Кравіс", для мистецької Ради міста Вест Палм Біч. „Калина" була запрошена дати самостійний концерт у тижні, коли місто обходило справді величезне святкування з участю майже двох тисяч гостей.

Та велика кількість присутніх ентузіястично вітали виступ нашої групи і не жалували оплесків.

Група „Калина" показала себе як добра мистецька одиниця, що дала змогу неукраїнській публіці подивляти українську традицію і культуру.

На закінчення керівники програми подякували танцюристам „Калині", що вони дали змогу запізнатись з українськими танцями, сказавши, що ми, українці, повинні бути горді за свої культурні надбання.

Учасник

З діяльности Товариства „Св. Софія" у ЗСА

Професор Емануїль Мисько, ректор Інституту образотворчого й прикладного мистецтва у Львові й відомий на всю Україну скульптор та науковець, раз сказав такі знаменні слова: „Найбільший дар, що його нам, українцям в Україні, може зробити діяспора, — це знання". Ці слова, висказані ще перед путчом 1990 року, не затратити своєї істини й сьогодні. Більш ніж грошей, комп'ютерів, ксерокс машин і тим подібних матеріяльних чинників, які, ми не перечемо, є дуже важливі для піднесення рівня життя в Україні, все ж таки потрібно знання, що його можна осягнути тільки наукою. Саме в тому напрямі діяло й діє „Свята Софія" — релігійне Товариство Українців Католиків у ЗСА, що його ще 1974 року заснував Блаженніший Патріярх Йосиф Сліпий. Впродовж цілого свого життя цей великий муж Української Церкви двадцятого століття виявляв віщу візію, яка передбачувала цей стан занепаду й заколоту, в якому знаходиться сучасна молода українська держава. Тоді, коли ніхто ще навіть не думав про незалежність України, про спілкування діяспори з материком, Патріярх Йосиф друкував книжки, готовив журнали та різнорідні видання, які мали стати (і тепер стали) здоровим духовним кормом українського люду. Та що важливіше, Патріярх Йосиф готовив теж людей в діяспорі для того, щоб вони колись своїм знанням, своєю експертизою прислужилися Українській Церкві та українському народові. Хоч він запевнив всіх своїх ближчих співпрацівників про світле майбутнє України — „Ви не знаєте, — він казав, але там на Україні є люди", бо він твердо вірив у відродження української нації, і був теж і реалістом, який передбачував труднощі, що їх Україна сьогодні переживає. Сьогодні такі установи та організації, як Український Католицький Університет ім. св. Клемента Папи у Римі разом із його філіями по цілому світі, й Товариства „Св. Софії", що він їх заложив (найстарше товариство — це Римська Св. Софія основана ще 1970 р.), діють згідно з його візією і його заповітом й несуть в Україну ці надбання людського духу, що їх діяспора зуміла присвоїти для української культури на протязі останніх майже п'яти десятиліть.

Тут слід зазначити, що це, що робиться сьогодні з рамени „Св. Софії" у ЗСА й УКУ, знаходить мало розголосу в українській громаді в ЗСА. Так вже воно буває, що люди, котрі багато працюють, не мають часу подбати про те, щоб їхня праця знайшла відповідне насвітлення в пресі. І тому сьогодні постараємось коротко насвітлити цю працю УКУ і „Св. Софію", обмежуючись до науково-педагогічної ділянки.

Перш за все, нехай нам буде дозволено на таку вступну заввагу: мабуть всім відомий престижний дім „Св. Софії" у Вашінґтоні, який вже два десятки років служить як Філія УКУ й культурний центр для українців, що проживають у столиці Америки. Цей дім, що його „Св. Софія" набула на бажання Патріярха Йосифа, сьогодні передається до вжитку молодої української держави, щоб її посол мав відповідне приміщення. Є це, з точки зору матеріяльної помочі Україні, без сумніву найбільший досі вклад діяспори у розбудову української держави.

Ця педагогічна-наукова діяльність „Св. Софії" має вже свою традицію. Ще влітку минулого року, перед проголошенням незалежности, „Св. Софія" у ЗСА з рамени УКУ в Римі при активній співпраці з ЗУАДК-ом у Філядельфії, провела тритижневий інтенсивний курс англійської мови для студентів і працівників наукових інституцій міста Львова й для гімназійних учнів Тернополя. Була це піонерська праця, експеримент, який увінчався великим успіхом і про який обширно звітували львівська й тернопільська преса й телебачення. Варто нагадати, що до успіху цієї програми причинилося чимало професійних людей, які з наснагою і великим ентузіязмом взялися до цієї праці. Проєкт програми цього інтенсивного навчання англійської мови виготовила на підставі найновіших дослідів у цій же ділянці докторантка Стейтового університету Норт Каролайни Катерина Рудницька, а її ввели в життя на Україні шестеро професійних учителів під проводом директора програми проф. д-р Леоніда Рудницького.

Зайняття англійською мовою, що відбувалися шість годин кожного дня при застосуванні відео й авдіо матеріялів та різних практичних реалій, таких як аплікації на студії, на працю та огляду різнорідних газет, журналів і навіть меню з американських ресторанів, дали слухачам не тільки нагоду вивчати сучасні ідіоми англійської мови в її американському й англійському варіянтах, але теж і унікальну можливість запізнатися з американською культурою та виробити собі певний образ життя в Америці. Ці мовно-культурні зайняття були доповнені циклом лекцій про християнську мораль, що їх вигол осив колишній ректор УКУ о. проф. д-р Іван Музичка.

Заохочені небуденним успіхом цієї програми, організатори вирішили, на прохання українських чинників, повторити її, що й зроблено влітку 1992 року з певними модифікаціями. Хоч самі зайняття відбувалися так як у минулому 1991 році у приміщеннях Львівського лісотехнічного інституту, під гостинною опікою ректора В. Кучерявого, програму 1992 року перенесено під еґіду Ради Ректорів міста Львова і тим додано їй певного престижу. Крім того, завдяки ЗУАДК-у в Філядельфії, цьогорічна програма мала ще один спеціяльний вимір. Із приблизно 90 учасників 17 вибраних мали нагоду пройти спеціяльний вишкіл-підготову до іспиту так званого ТОЕФЛ, що його тепер вимагають приблизно 3.000 коледжів та університетів від чужинців, які задумують студіювати в англомовних вузах та школах. ТОЕФЛ — це є іспит, котрим провіряється знання англійської мови студента і за який слід платити 48 амер. долярів. Щоб заохотити українців і дати їм можливість здати цей іспит, ЗУАДК закупив 100 купонів від централі ТОЕФЛ. що знаходиться у Прінстоні, Ню Джерзі, і цим уможливив 100 українським студентам взяти цей так важливий для студій іспит. До речі, із згаданих 17 львівських студентів, два здали цей іспит із відмінним вислідом, а 15 із оцінкою „дуже добре" в рамках згаданого підготовчого семінару й можна надіятися, що вони невдовзі матимуть нагоду студіювати в англомовному світі. Слід зазначити, що решту цих купонів, що їх закупив ЗУАДК, передано при Раді редакторів міста Львова й при Міністерсві освіти в Києві на руки віцеміністра освіти проф. д-ра Анатолія Погрібного.

Дуже успішно проходили ці мовні зайняття теж у Тернополі, де господарем курсів було Товариство талановитої молоді (ТТМ). Тут, заходами д-ра Коби і проф. Романа Гром'яка, зорганізовано цілу школу для відповідного виховання молоді й для засвоєння ними чужих мов, між ними англійської і німецької. В Тернополі вправи проводили мґр Маркіян Болинський, науковий співробітник „Св. Софії" у ЗСА, проф. Аскольд і Медея Скальські з Вудз коледжу в Меріленді і Микола Рудницький, кандидат історичних наук при Джорджтавн університеті у Вашінґтоні, Д. К. у Львові, крім згаданих вище, зайняття провадили Роман Колтунюк із Денверу, Колорадо, й Марко Левицький з Філядельфії. Як і минулого року, програмою вів Леонід Рудницький.

Та, можливо, найважливішим фактором цього роду програми, не є тільки навчання і засвоєння англійської мови молоддю України. Не менш вагомим тут чинником є психологічний момент. Такого роду навчання є сильним засобом українізації молоді. Молодь бачить, перш усього, що українська й англійська мова собі рівні, що непотрібно, так як це було у колишньому Совєтському Союзі, іти через російську мову до англійської, а можна й треба безпосередньо вивчати англійську мову без паралель до мови „братнього російського народу". У зв'язку з цим, слід підкреслити ще один факт: це передання знання збагачує не тільки тих, котрі його одержують, але і тих, котрі його передають. Усі молоді учителі, учасники програми „Св. Софії" у Львові й Тернополі мали нагоду на протязі свого перебування в Україні запізнатися глибше з батьківщиною їхніх батьків та дідів, з народом України, з його культурою. Щобільше, вони винесли з цього перебування глибоке внутрішнє вдоволення, яке може дати тільки совісна безкорисна праця — поміч своїм братам й сестрам.

Але поміч „Св. Софії" Україні не є обмежена до курсів у Львові й Тернополі, ні наданням стипендій численним студентам та науковцям, що Товариство робить кожного року, ні до діяльности окремих філій УКУ у світі, навіть не виданням наукових і популярно-наукових творів про Українську Церкву. Не слід забувати, що УКУ в Римі діє, що цей університет сповняє своє завдання так, як це бажав його основник св. п. Патріярх Йосиф. Влітку 1991 і 1992 років відбулися в УКУ в Римі курси в ділянці мистецтва для студентів і професорів Інституту образотворчого й прикладного мистецтва, а минулого літа зорганізовано ще додаткову програму студій української духовности, в рамках якої викладали владики Любомир Гузар й Іван Хома та отці Іван Музичка й Ігор Мончак, який служив директором програми.

Заходами „Св. Софії" в ЗСА, понад 20 учасників з України, професорів, викладачів і студентів, взяли участь в цих курсах, і вони тепер застосовують надбані там знання в учбових закладах України. Ці курси були теж такі успішні, що їх рішено в подібній формі повторити наступного року, щоб дати представникам української інтелігенції нагоду поглибити свої знання і при тому пізнати центр світової християнської культури. Вже нині відбуваються наради як в Римі, так і у Філядельфії й у Львові, як найкраще зорганізувати цього роду курси й скоординувати наукову-педагогічну діяльність УКУ у „Св. Софії", ЗСА.

Над входом до будинку Українського Католицького Університету в Римі видніються такі світлі слова, що їх велів туди вписати основник і перший ректор УКУ Блаженніший Патріярх Йосиф Сліпий: „Істина й любов науки собирають в розсіянні сущих". Сьогодні, в часах вільної незалежної України, ці слова набрали ще ширшого значення. Не тільки з розсіяння, але і з рідних земель, прибувають сьогодні українці до УКУ, щоб там засвоїти ці скарби людського духу й Божої мудрости, які протягом довгих років були їм закриті темрявою атеїстичного большевизму. Сповняється візія Блаженнішого Патріярха Йосифа, а його заповіт сповняють його духовні діти.

Леонід Рудницький

ЗАКЛИК

Шановна українська громадо!

Як відомо із світової преси, нові докази категорично свідчать про велику несправедливість американського департаменту юстиції (ОСІ) у фальшивому оскарженні Івана Дем'янюка. Вже у 1978 р. ОСІ мав конкретні дані, що І. Дем'янюк не був катом в Треблінці, але все таки започаткував і вперто продовжував судовий процес проти нього.

Два тижні тому федеральний апеляційний суд 6-ої округи у Синсиннаті, Огайо, із своєї власної ініціятиви наново відкрив справу видачі І. Дем'янюка до Ізраїля. Такий крок без прецеденту в історії американського права. У своєму розпорядженні федеральний суд зазначив, що зробив це рішення, бо „зайшли серйозні питання щодо поведінки американських прокураторів". Цей суд має право уневажнити видачу Дем'янюка і тоді Ізраїль, згідно з умовами договору з ЗСА, буде змушений відіслати підсудного до Америки. Оборона — себто родина Дем'янюка — має тільки до 11-го серпня 1992 року, щоб представити свої докази та правні арґументи.

Справа Дем'янюка вже тяґнеться 15 років, емоційно і фінансово вичерпуючи його родину, котра наполегливо працює в його обороні. Українська діяспора жертвенно підтримувала цю працю. На жаль, знайшлись особи, котрі, без жадної фахової підстави критикували професійну оборону і своїми наклепами довели до повного краху фонду оборони.

Нарешті прийшла велика нагода закінчити цю несправедливість проти І. Дем'янюка. Було б ще більш несправедливим, якщо в моменті коли цілий світ, включно із Ню Йорк Таймсом, закликає до оновленого повного розгляду цієї справи, родина Дем'янюків не мала фондів щоб нарешті захистити свого батька. Їм треба негайної щедрої фінансової допомоги. Просимо висилати ваші датки безпосередно на нижче подану адресу — це є єдиний фонд допомоги оборони Дем'янюка: John Demjanjuk Defense Fund, P.O. Box 92819, Cleveland, Ohio 44192.

Едвард Нишник, голова, Фонд Оборони Дем'янюка

Адв. Андрій Филипович
Адв. Михайло Варис, мол.
співголови Комітету оборони при Українсько-Американському Товаристві Адвокатів

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 10-го СІЧНЯ 1993 р.

Клівленд-Парма, Огайо. Річні загальні збори 240-го Відд. УНС ім. пол. Євгена Коновальця, о год. 12-ій дня в шкільній кафетерії св. Йосафата. На порядку звіти управи, К. Комісії, дискусія, вибір управи. Після зборів перекуска з товариською гутіркою. — Управа Відділу.

ВЕЛЬМИШАНОВНІ ЧИТАЧІ „СВОБОДИ"!

Звертаємося до вас з великим проханням допомогти нам скомплетувати Альманахи УН-Союзу. Це найстарший український альманах, що виходив і виходить в Америці.

Нам бракують такі роки: 1897, 1901, 1902, 1903, 1904, 1906, 1921, 1924, 1925.

Якщо хтось з читачів мав би такі числа, просимо ласкаво надіслати нам, а ми готові за них заплатити бажану ціну, або дозволити нам зробити копії з них.

Редакція „СВОБОДИ"